

Дмитро СЕЛІХОВ

професор кафедри

теорії держави та права

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор

МАЙБУТНЄ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СВІТЛІ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Глобальні виклики для муніципального управління, такі як кліматичні зміни, урбанізація, цифрова трансформація, демографічні зрушення та соціально-економічна нерівність, вимагають адаптації правового регулювання. Кліматичні зміни потребують впровадження екологічних стратегій, сталого енергозабезпечення та дотримання міжнародних зобов'язань, таких як Паризька угода. Урбанізація зумовлює необхідність правового регулювання у сфері планування територій, забезпечення доступного житла та розвитку транспортної інфраструктури. Цифровізація відкриває нові можливості, але потребує законодавчого врегулювання прозорості, захисту персональних даних та усунення цифрової нерівності. Демографічні виклики, як-от старіння населення та міграція, вимагають правових стимулів для розвитку депресивних регіонів і підтримки вразливих груп. Соціально-економічна нерівність вимагає механізмів фінансового вирівнювання для забезпечення рівного доступу до послуг. Вирішення цих викликів потребує оновлення національної правової бази та інтеграції міжнародного досвіду, що дозволить місцевому самоврядуванню ефективно адаптуватися до сучасних змін.

Сучасний розвиток муніципального управління характеризується широким використанням цифрових технологій, орієнтацією на прозорість і залучення громадян до прийняття рішень [1, с. 56-78]. Основними тенденціями є електронне врядування, інтеграція інноваційних інструментів управління та розвиток публічно-приватного партнерства.

Електронне врядування стало ключовою інновацією, що змінює підходи до організації муніципального управління. Використання цифрових платформ дозволяє автоматизувати адміністративні процеси, забезпечити громадянам доступ до послуг у режимі онлайн, підвищити прозорість бюджетного процесу та створити можливості для громадської участі. Електронні петиції, онлайн-голосування, інтерактивні платформи для збору пропозицій від громадян є прикладами інструментів, які посилюють участь громадян у місцевому самоврядуванні.

Важливим аспектом є впровадження смарт-громад, які інтегрують

цифрові технології в управління інфраструктурою, транспортом, енергозабезпеченням та екологією. Наприклад, використання «розумних» систем моніторингу витрат енергії чи води дозволяє ефективніше використовувати ресурси, знижуючи навантаження на бюджети громад.

Розвиток публічно-приватного партнерства є ще однією важливою тенденцією [2, с. 106–117]. Правове регулювання цієї сфери дозволяє залучати приватні інвестиції для реалізації проєктів у сферах транспорту, будівництва, енергетики та інших важливих галузях. Це сприяє підвищенню ефективності управління та дозволяє місцевим органам влади реалізовувати проєкти, які раніше були недоступними через брак фінансування.

Для подолання викликів і реалізації потенціалу новітніх тенденцій необхідно вдосконалювати правове регулювання муніципального управління. Передусім важливо модернізувати національну нормативно-правову базу, забезпечивши її відповідність сучасним викликам і тенденціям.

Одним із ключових напрямів є розвиток законодавства у сфері цифровізації. Це включає впровадження нормативних актів, які регламентують використання цифрових платформ, електронного документообігу, електронного голосування та інших інструментів електронного врядування. Важливим аспектом є забезпечення прозорості бюджетного процесу через законодавче закріплення стандартів відкритих даних для громад.

Іншим напрямом є вдосконалення правового регулювання публічно-приватного партнерства. Законодавство має забезпечувати чіткі механізми залучення приватних інвесторів, гарантувати захист їхніх інтересів та встановлювати процедури моніторингу ефективності реалізації спільних проєктів.

Особливу увагу слід приділити адаптації законодавства до кліматичних викликів [3, с. 52-74]. Це передбачає створення правових механізмів для впровадження програм сталого розвитку, екологічного моніторингу та стимулювання використання «зелених» технологій у муніципальному управлінні.

Важливим напрямом є посилення кібербезпеки та захисту персональних даних у процесі цифровізації муніципального управління. Законодавство має передбачати сертифікацію програмного забезпечення, розробку стандартів захисту інформації та створення спеціалізованих органів для моніторингу кіберзагроз.

Крім того, необхідно вдосконалити механізми фінансового вирівнювання між громадами для забезпечення рівномірного розвитку територій. Це дозволить зменшити нерівність між заможними та менш розвиненими громадами, забезпечуючи доступність базових послуг для всіх громадян.

Особливе значення має співпраця з міжнародними організаціями, такими як ООН, ЄС та OECD. Інтеграція найкращих світових практик у сфері муніципального управління дозволить підвищити ефективність управління на

місцевому рівні.

Таким чином, перспективи вдосконалення правового регулювання муніципального управління зосереджуються на модернізації законодавства, розвитку цифрової інфраструктури, зміцненні кібербезпеки та інтеграції міжнародного досвіду. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності місцевого самоврядування, сталому розвитку громад і забезпеченню якісного життя для громадян.

Муніципальне управління сьогодні перебуває у стані динамічної трансформації, зумовленої глобальними викликами, такими як кліматичні зміни, урбанізація, цифровізація та соціально-економічна нерівність. Ці зміни ставлять перед органами місцевого самоврядування завдання ефективного реагування та адаптації до нових умов. Вирішення цих завдань можливе лише за умов удосконалення правового регулювання, яке має враховувати сучасні тенденції розвитку муніципального управління та забезпечувати інституційну спроможність громад.

Основні тенденції, такі як впровадження електронного врядування, розвиток смарт-громад, інтеграція громадян у прийняття рішень та використання публічно-приватного партнерства, формують нові підходи до управління на місцевому рівні. Проте їх реалізація потребує ефективного нормативно-правового забезпечення, спрямованого на прозорість, підзвітність і доступність. Особливе значення має створення єдиних стандартів для цифрових платформ, забезпечення кібербезпеки та впровадження відкритих даних для підвищення довіри громадян.

Перспективи вдосконалення правового регулювання муніципального управління передбачають модернізацію законодавчої бази, розвиток цифрової інфраструктури, забезпечення фінансового вирівнювання між громадами та адаптацію до кліматичних викликів. Крім того, інтеграція міжнародного досвіду та використання кращих практик європейських країн дозволять зробити управління громадами більш ефективним, інноваційним та орієнтованим на сталий розвиток.

Отже, майбутнє муніципального управління залежить від здатності місцевих органів влади інтегрувати інноваційні підходи, удосконалювати правові механізми та адаптуватися до сучасних реалій. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню якості життя громадян, зміцненню місцевого самоврядування та забезпеченню сталого розвитку територій в умовах глобальних змін.

Список використаних джерел

1. Батанов О. В. Метод муніципального права як галузі права: дискусійні питання теорії // Конституційно-правові академічні студії. – 2023. – №3. – С. 56–78.
2. Загуменна Ю. О., Лазарев В. В. Становлення та розвиток органів місцевого самоврядування в Україні (1991–2019 роки). *Право і безпека*. 2020. №2 (77). С. 106–117.
3. Серьогіна С. Г. Пошук оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Право*. 2021. №1. С. 52–74.